1962
ଏପ୍ରିଲ, 6

ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ସର୍ଦ୍ଦାର ଭେଙ୍କଟ ରାଓ କ୍ରିଷ୍ଣା ରାଓ ଗୁଜର

(ଏ.କେ. ସରକାର, କେ. ସୁବ୍ବା ରାଓ ଏବଂ ଜେ.ଆର. ମୁଧୋଲକର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିବୃନ୍ଦ)

ମାଲିକାନା ଅଧିକାରର ଉଚ୍ଛେଦ - ଆବାଦିରେ ଥିବା ଜମିଜମାଗୁଡ଼ିକର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ - ଅନାବୃତ ଅଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ଉପରେ ସଂରଚନା ତିଆରି ହୋଇଥାଉ କି ନ ହୋଇଥାଉ - ସଂରଚନାର ଅର୍ଥ - ଏମ୍.ପି. ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ଉଚ୍ଛେଦ (ସମ୍ପତ୍ତି, ମହଲ, ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ଜମି) ଅଧିନିୟମ, 1950 (ଏମ୍.ପି. I/1951), ଧାରା 5 (a) ।

ତାଙ୍କ ଗ୍ରାମରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ମାଲିକାନା ସ୍ୱାର୍ଥ, ଏମ.ପି. ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ଉଚ୍ଛେଦ (ସମ୍ପତ୍ତି, ମହଲ, ହସ୍ତାନ୍ତରିତ *ଜମି*) ଅଧିନିୟମ, 1950 ଦ୍ୱାରା ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ସମସ୍ତ ଅଧିକାର, ମାଲିକାନା ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଧାରା 4 ଦ୍ୱାରା ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a) ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ ମାଲିକଙ୍କର କୌଣସି "ସଂରଚନା" ଆବଦୀ ଜମିର କୌଣସି ଅଂଶରେ ରହିଛି, ସେହି ସଂରଚନା ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜମିକୁ ପୂର୍ବତନ ମାଲିକଙ୍କ ସହ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯିବ । ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ଜମି ଯେଉଁଥିରେ ଚାଳିଆ ଛପର ଘର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସହିତ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଖୋଲା ଅନାବୃତ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ଥିବା ଜମି ନୁହେଁ ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଗଲା, ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a) ଅନୁଯାୟୀ, ଯେଉଁ ଜମିରେ ଅନାବୃତ ଅଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା, ଏବଂ ତା' ସହିତ ସଂଲଗ୍ନ ଜମି ମଧ୍ୟ ନିଜ ପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ଉତ୍ତରଦାତା ହକଦାର ଥିଲେ । ଧାରା 5 (a) ରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ଅନାବୃତ ଅଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା "ସଂରଚନା" ଶବ୍ଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଥିଲା । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ ମାଲିକ ଗ୍ରାମର ସୀମାରେଖା ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଆବାଦି ଜାଗାରେ କିଛି ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଥିଲେ, ସେହି ଜାଗା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତଦନୁସାରେ "ସଂରଚନା" ଶବ୍ଦକୁ ଏହାର ଏପରି ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ପଡିବ ଯାହା ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି ।

ମୋଇର୍ ବନାମ ୱିଲିୟମ୍ସ, (1892) 1 Q. B. 217, ମରିସନ୍ ବନାମ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ରାଜସ୍ୱ ଆୟୁକ୍ତ, (1915) 1 K. B. 716 ଏବଂ ସାମୁଏଲ୍ ହ୍ମଲ୍ ବନାମ ପାର୍କୱେ ଅଟୋ ସପ୍ଲାୟ, 49 A.L.R. 1361, ବିଶିଷ୍ଟ ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ଅଧିକାରିତା : ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 455/59 ।

ବିବିଧ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 448/1954 ରେ ପୂର୍ବତନ ନାଗପୁର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ 16 ଜାନୁଆରୀ, 1956 ତାରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଅପିଲ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏନ୍.ଏସ୍. ବିନ୍ଦ୍ରା ଏବଂ ଡି. ଗୁପ୍ତା ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ତ୍ରିକମଦାସ, ଜି.ଜେ. ଘାଟେ ଏବଂ ନୌନୀତ ଲାଲ ।

1962 ଏପ୍ରିଲ 6 । ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ମୁଧୋଲକରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା -

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ମୁଧୋଲକର

ଉତ୍ତରଦାତା ନାଗପୁର ଜିଲ୍ଲାର ଉମେରେର ତହସିଲ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭିଭାପୁର ମଉଜାର ମାଲିକ ଥିଲେ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ଉଚ୍ଛେଦ (ସମ୍ପତ୍ତି, ମହଲ, ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ଜମି) ଅଧିନିୟମ, 1950 (ଏମ.ପି. 1/1951) ଦ୍ୱାରା ଗାଁରେ ତାଙ୍କର ମାଲିକାନା ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 ଅନୁଯାୟୀ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଭିଭାପୁରର ସମସ୍ତ ରାସ୍ତା, ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ, ହାଟ, ବଜାର ଏବଂ ମେଳାଗୁଡ଼ିକରେ ସମସ୍ତ ଅଧିକାର, ଦଖଲିସତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥ ରାଜ୍ୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 (1) (a) ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ଋଣ ଭାରରୁ ମୁକ୍ତ । ରାଜ୍ୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଅଧିନିୟମ, 1956 ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ, ସେହି ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ବମ୍ବେ ପୁନର୍ଗଠନ ଅଧିନିୟମ, 1960 (11/1960) ଅନୁଯାୟୀ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ଧାରା 4 (1) (a) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :--

> "ଜମି (ଚାଷଯୋଗ୍ୟ କିମ୍ବା ଅନୁର୍ବର) ତୃଣଭୂମି, ଘାସ ଜଙ୍ଗଲ, ଜଙ୍ଗଲ, ଗଛ, ମତ୍ସ୍ୟଚାଷ, କୂଅ, କୁଣ୍ଡ, ପୋଖରୀ, ଜଳପଥ, ଫେରୀ, ପଥ, ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ, ହାଟ, ବଜାର ଏବଂ ମେଳା ସମେତ ଏପରି ଅଞ୍ଚଳରେ ମାଲିକ କିମ୍ବା ମାଲିକଙ୍କ ମାଧ୍ୟମରେ ଏପରି ମାଲିକାନା ଅଧିକାରରେ ସ୍ୱାର୍ଥ ଥିବା ଯେକୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ସମସ୍ତ ଅଧିକାର, ମାଲିକାନା ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥ; .... ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ରାଜ୍ୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ଭାରରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହେବ; ଏବଂ ବନ୍ଧକ ଋଣ କିମ୍ବା ଦେୟ କିମ୍ବା କୌଣସି ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ଏହି ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ମାଲିକଙ୍କୁ ଏପରି ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ପାଇଁ ଦେୟ କ୍ଷତିପୂରଣର ରାଶି ଉପରେ ଶୁଳ୍କ ଦେବାକୁ ହେବ ।"

ଏହି ଅଧିନିୟମ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପରେ ଭିବାପୁର ଗ୍ରାମର କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ ଉମରେରର କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଜାନୁଆରୀ 19, 1952 ରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇଥିବା ରାଜସ୍ୱ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 583/ 1-A- 4/1950-51 ରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଧିକାରୀ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଛନ୍ତି ଯେ ଖସଡା ସଂଖ୍ୟା 61/1 ରୁ 0.14 ଏକର ଜମି ଯାହା ଗ୍ରାମ କାଗଜପତ୍ରରେ ଆବାଦି ଜମି ଭାବରେ ନଥିଭୁକ୍ତ ହୋଇଛି, ଯେଉଁଥିରେ ଏକ ବଜାର ରହିଛି, ଏହାର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଧାରା 5 (A) ଅନୁଯାୟୀ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସହିତ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ବଜାର ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିବା ଜମିର ଏକ ଅଂଶରେ, ଛପର କିମ୍ବା ବିନା ଛପରରେ, ଏବଂ ରାସ୍ତା ଦ୍ୱାରା ପୃଥକ କରାଯାଇଥିବା ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ରହିଛି । ଏହା ଏକ ସାଧାରଣ କାରଣ ଯେ ସେଗୁଡିକ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କର ଅଟେ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକ ସାଧାରଣ କାରଣ ଯେ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ଜମି ଯାହା ଉପରେ ଛପରଘର ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି, ତାହା ଉପରୋକ୍ତ ରାଜସ୍ୱ ମାମଲାରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେବେ, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଥିଲା ଯେ କେବଳ ଚାଳିଆ ଏବଂ

1962
ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ସର୍ଦ୍ଦାର ଭେଙ୍କଟ ରାଓ
କ୍ରିଷ୍ଣା ରାଓ ଗୁଜର
—
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ମୁଧୋଲକର

ସେହି ଚାଳିଆଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥିବା ଜମି ନୁହେଁ ବରଂ ଖାଲିଥିବା ଅନାବୃତ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ମଧ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a) ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ସେହି ସଂରଚନାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଜଡିତ ଜମି ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ତାଙ୍କ କହିବାନୁସାରେ ଏହି ଜମିର ମୋଟ କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ହେଉଛି 2.85 ଏକର । ତେଣୁ ଉତ୍ତରଦାତା କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅପିଲ କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ତାଙ୍କୁ ମାତ୍ର 0.14 ଏକର ଜମି ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ତେବେ ସେହି ଆବେଦନକୁ 1952 ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ 28 ତାରିଖରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଭୂମି ସଂସ୍କାର ଅତିରିକ୍ତ ଆୟୁକ୍ତ ଏବଂ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଅତିରିକ୍ତ ଆୟୁକ୍ତ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ । ଏହା ପରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ହଟାଇବାକୁ କୁହାଯାଇଥିଲା ।

ତଥାପି, ପୂର୍ବତନ ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ଜମିକୁ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଉଥିଲା । 1952 ମସିହା ମେ ମାସ 16 ତାରିଖରେ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସରକାରଙ୍କ ସୂଚନା ଏବଂ ପ୍ରଚାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଏକ ପ୍ରେସ୍ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା, ଯାହାର ତଥ୍ୟ ସାରାଂଶ ଏହିପରି :

> "ସରକାର ବିଚାର କରୁଛନ୍ତି ଯେ ସାମଗ୍ରୀ ଇତ୍ୟାଦି ହଟାଇବା ପାଇଁ ପୂର୍ବତନ ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବିକଳ୍ପ, ଏହିପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅସୁବିଧା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ତେଣୁ ସରକାର ଏଭଳି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି :
>
> (i) ଯେଉଁଠାରେ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ଇଟା ଏବଂ ପଥରରେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପୂର୍ବତନ ମାଲିକମାନଙ୍କ ସହିତ ରହିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ଥିବା ଜମି ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ମାଲିକାନା ଅଧିକାର ଉଚ୍ଛେଦ ଅଧିନିୟମ, 1950 (1/1951) ର ଧାରା 5 (a) ଅନୁଯାୟୀ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ; ଏବଂ
>
> (ii) ଯେଉଁଠାରେ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା କାଦୁଅରେ ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ତଳେ ଥିବା ଜମି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିଲା ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ ।

କିନ୍ତୁ ଏହି ପ୍ରେସ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି ହେବା ପରେ ସରକାର, ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଏହାର ଆଇନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ, 1954 ମସିହା ଜୁନ 22 ତାରିଖରେ ଉପ ଆୟୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜାରି କରିଥିଲେ ଯେ, ସମସ୍ତ ପୂର୍ବତନ ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ ଏକ ମାସର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଦେଇ ସେସବୁ ସାମଗ୍ରୀକୁ ହଟାଇବା ସହ ଛପର ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଓଟ୍ଟା ଓ ଚାବୁତ୍ରା ସ୍ଥାନକୁ ସଫା କରିଦେବା ଉଚିତ୍ । ଏହାର ଅନୁସରଣରେ, 1954 ମସିହା ଜୁଲାଇ 13 ତାରିଖରେ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

ଏହା ଦ୍ୱାରା କ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇ, ଉତ୍ତରଦାତା ନାଗପୁର ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ଆପିଲୀୟ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ତଥା ଜୁନ୍ 22,

1962
ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ସର୍ଦ୍ଦାର ଭେଙ୍କଟ ରାଓ କ୍ରିଷ୍ଣା ରାଓ ଗୁଜର
—
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ମୁଧୋଲକର

1954 ରେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଆଦେଶ ଏବଂ ଏହା ଅନୁଯାୟୀ 13 ଜୁଲାଇ, 1954 ରେ ଜାରି ହୋଇଥିବା ବିଜ୍ଞପ୍ତିକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପରମ ଆଜ୍ଞାଦେଶ କିମ୍ବା ସର୍ଟିଓରାରି କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ଉପଯୁକ୍ତ ରିଟ୍ ଜାରି କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆବେଦନ କରିଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରି ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଭିଭାପୁରର ଖସଡ଼ା ସଂଖ୍ୟା 61/1 ର ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳକୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା ନିବନ୍ଧନ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଆଧାରରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଖସଡ଼ା ସଂଖ୍ୟା 61/1 ର ସମଗ୍ର ଅଞ୍ଚଳ 12.85 ଏକର କିମ୍ବା ତା' ଠାରୁ ଅଧିକ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 133 (1) (c) ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଠାରୁ ଏକ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ମାଗିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ନଥିଲା । ଏହା ପରେ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 136 ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଏକ ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଆବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ 18 ମାର୍ଚ୍ଚ, 1957 ର ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହିପରି ଭାବେ ଏହି ଅପିଲ ଆମ ନିକଟକୁ ଆସିଛି ।

ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ ଯେ ଅଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ଇତ୍ୟାଦି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a) ଅନୁଯାୟୀ ସଂରଚନା ଅଟେ ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସେଗୁଡିକ ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ଜମିକୁ ପୂର୍ବତନ ମାଲିକମାନଙ୍କ ସହିତ ସେହି ସଂରଚନା ସହିତ ଜଡିତ ଜମିର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ବାଧ ଥିଲେ । ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ କରାଯାଇଥିବା ଆବେଦନରେ, ନିମ୍ନଲିଖିତ ତିନୋଟି ଆଧାର ଉଠାଯାଇଥିଲା :

> "5. ଏଥିପାଇଁ ଅଣ-ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ ବଜାର କ୍ଷେତ୍ର ମାତ୍ର 2.85 ହୋଇଥିବା କାରଣରୁ ଖସଡ଼ା ସଂଖ୍ୟା 61/1ରେ ଥିବା 12.85 ଏକରର ସମଗ୍ର ଆବାଦି କ୍ଷେତ୍ରକୁ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇ ପାରି ନଥିଲା ଏବଂ ପୂର୍ବତନ ମାଲିକଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯାଇ ପାରି ନଥିଲା ।
>
> 6. ସେଥିପାଇଁ ବଜାର ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିନିୟମ 1/1941ର ଧାରା 4 (1) (a) ସହିତ ପଢାଯାଇଥିବା ଧାରା 5 (1) (a) ଅନୁଯାୟୀ ମନସ୍ଥ କରାଯାଇଥିବା କୋଠା ବୋଲି ବିବେଚନା ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ପୂର୍ବତନ ମାଲିକଙ୍କ ସହ ସମାଧାନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।
>
> 7. ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରାବଧାନ 5 (1) (a) ରେ ପରିକଳ୍ପିତ ସଂରଚନାଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି ସେହି ସଂରଚନାଗୁଡ଼ିକ ଯାହା ଆବାଦି ଜମିରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏବଂ ବଜାରରେ ଥିବା ସଂରଚନାଗୁଡ଼ିକ ନୁହେଁ, ଯଦିଓ ବଜାର ମଧ୍ୟ ଆବାଦି ଜମିରେ ଅବସ୍ଥିତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ବଜାରରେ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ଇତ୍ୟାଦି ଏହାର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ହୋଇଥିବାରୁ କୃଷି କିମ୍ବା ଘରୋଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅନ୍ୟ ସଂରଚନା ଠାରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଭିନ୍ନ ।"

1962
ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ସର୍ଦ୍ଦାର ଭେଙ୍କଟ ରାଓ
କ୍ରିଷ୍ଣା ରାଓ ଗୁଜର
—
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ମୁଧୋଲକର

ତେବେ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ଆଦେଶର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 2 ରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ, ବିଦ୍ୱାନ ମହାଧିବକ୍ତା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a)ରେ "ସଂରଚନା" ଶବ୍ଦକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ଅର୍ଥର ସଠିକତାକୁ ନେଇ କୌଣସି ଆପତ୍ତି କରିନାହାଁନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେଉଁ ଯୁକ୍ତି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ ତାହା ଥିଲା ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ବଜାର ଆୟୋଜିତ ହେଉଥିଲା, ଯାହା ଧାରା 4 (1) (a) ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟରେ ନ୍ୟସ୍ତ, ତାହା ବ୍ୟତୀତ, "ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା" ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଗାଁର ଆବାଦି ଜମିରେ ହୋଇଥିବା ନିର୍ମାଣ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରହିବା ଉଚିତ । ତେବେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ, ଶ୍ରୀ ବିନ୍ଦ୍ରା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ମୂଳତଃ ଦାବି କରାଯାଇଥିବା ଯୁକ୍ତିକୁ ଦୋହରାଇଥିଲେ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a) ରେ ଥିବା ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରାକୁ ସଂରଚନା ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ମତରେ ବିଦ୍ୱାନ ମହାଧିବକ୍ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ରିହାତି ବିଧିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ଥିଲା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସେହି ରିହାତି ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାକୁ ହକଦାର ।

ଆମ ମତରେ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା "ସଂରଚନା" ପରିଭାଷା ମଧ୍ୟରେ ଆସେ କି ନାହିଁ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଇନଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ନୁହେଁ ଏବଂ ସେହି ରିହାତି ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାର ଅଧିକାର ରାଜ୍ୟର ନାହିଁ । ବିଶେଷ ଅନୁମତି ଆବେଦନର କାରଣ 5 ଏବଂ 6 ରୁ ଏହା ମଧ୍ୟ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଯେଉଁ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ହେଉଛି, ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ପାଇଁ ଆବେଦନର ସମର୍ଥନରେ ବିଦ୍ୱାନ ମହାଧିବକ୍ତା ବାସ୍ତବରେ ଯେଉଁ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ତଥାପି ଆମେ ଶ୍ରୀ ବିନ୍ଦ୍ରାଙ୍କୁ ଏହି ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଛୁ ଯେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a) ରେ "ସଂରଚନା" ପରିଭାଷାରେ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ ।

ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a) ର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଅଂଶ ଏହିପରି ପଢାଯାଇଛି :

"ଧାରା 47 ଏବଂ 63 ରେ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ - 1948-49 ପୂର୍ବରୁ କୃଷି ଏବଂ ଘରୋଇ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏବଂ ବାର ବର୍ଷ ଧରି ନିରନ୍ତର ଦଖଲରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଖୋଲା ସ୍ଥାନ; ବିନିମୟ ପାଇଁ କ୍ରୟ କରାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ଖୋଲା ଗୃହ ସ୍ଥାନ; ସମସ୍ତ ସଂରଚନା; ...... ଗ୍ରାମର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ, ବିଦାୟୀ ମାଲିକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ମାଲିକାନାରେ କିମ୍ବା ତାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ସ୍ଥାନ, ଏହି ମାଲିକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅଧୀନରେ କିମ୍ବା ମାଲିକାନାରେ ରହିବ; ଏବଂ ଏହାର ଜମି ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଥିବା ନିୟମ ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀରେ ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବେ; "

"ଗ୍ରାମ ସ୍ଥାନ" ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି କିମ୍ବା ମହଲର ଆବାଦି ।

ଧାରା 5 (a) ହେଉଛି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 4 (1) (a) ର ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ । ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଧାରା 4 (1) (a) ବଜାର ସ୍ଥିତ ଜମିକୁ ରାଜ୍ୟ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ସେହି ଧାରା ସହିତ ଧାରା 5 (a) ପଢିବା ଦ୍ୱାରା ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୁଏ ଯେ ଯେଉଁଠାରେ ଆବାଦି ଜମିର କୌଣସି ଅଂଶରେ

ମାଲିକଙ୍କର କୌଣସି କୋଠାବାଡ଼ି ଥାଏ, ସେହି ଜମି, ସେହି କୋଠାର ସଂଲଗ୍ନ ଜମି ସହିତ, ପୂର୍ବତନ ମାଲିକଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ଯେଉଁ ଜମିରେ ଏହି ବଜାର ଆୟୋଜିତ ହେଉଛି, ତାହା ଗ୍ରାମ ଆବାଦି ଜମିର ଅଂଶବିଶେଷ ତେଣୁ, ସେହି ଜମିରେ ସ୍ଥାପିତ ସମସ୍ତ କୋଠା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a) ମଧ୍ୟରେ ଆସିବ ଏବଂ ପୂର୍ବତନ ମାଲିକଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ଏହା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ତେଣୁ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରାକୁ ସଂରଚନା ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ କି ? ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁଧ୍ୟାନରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ ପୂର୍ବତନ ଜମି ମାଲିକ ଗାଁର ଜାଗା ମଧ୍ୟରେ କିଛି ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିଛନ୍ତି, ସେହି ଜିନିଷ ତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ପଡିବ । ତେଣୁ "ସଂରଚନା" ଶବ୍ଦର ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥ ଏପରି କିଛି ହେବା ଉଚିତ ଯାହା ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି । ତେବେ, ଶ୍ରୀ ବିନ୍ଦ୍ରାଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଏକ ଗଢଣ ସଂରଚନାକୁ ଏକ କୋଠା ଭାବରେ ବିବେଚନା କରିବା ପାଇଁ, ଏହାର କାନ୍ଥ ଏବଂ ଛାତ ରହିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହି ବିବାଦର ସମର୍ଥନରେ ସେ ମୋଇର୍ ବନାମ ୱିଲିୟମ୍ସରେ[1] ନିଆଯାଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ । ଏହି ମାମଲାରେ ଲର୍ଡ ଏଶର କହିଛନ୍ତି ଯେ କୋଠା ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଛାତ ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ଇଟା ଏବଂ ପଥର ଦ୍ୱାରା ଆବଦ୍ଧ ସମସ୍ତ ଘେରାକୁ ବୁଝାଏ । କିନ୍ତୁ ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିଛନ୍ତି ଯେ ସେହି ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ କେଉଁ ଆଇନରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ଏବଂ କେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ତାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେଠାରେ, ଯାହା ବିଚାର କରାଯାଉଥିଲା ତାହା ଥିଲା ମେଟ୍ରୋପଲିଟାନ ବିଲ୍ଡିଂ ଆକ୍ଟ, 1855 (10 ଏବଂ 19 ଭିକ୍ଟ. c. 122)ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହା ଆବାସିକ ଗୃହ ସହିତ ଜଡିତ ଥିଲା । ସେ ମରିସନ୍ ବନାମ ଇନଲାଣ୍ଡ ରେଭେନ୍ କମିଶନର[2] ର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ । ତାହା ଅର୍ଥ (1909-10) ଅଧିନିୟମ, 1910 (10 Miw. 7 c. 8) ଅନୁଯାୟୀ ଏକ ମାମଲା ଥିଲା । ଯେଉଁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :

> "ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ 'ସଂରଚନା' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଅର୍ଥ ସବୁକିଛି ବୁଝାଏ ନାହିଁ ଯାହାକୁ ଯେକୌଣସି ଉପାୟରେ ନିର୍ମିତ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇପାରିବ : ଏହାର ଅର୍ଥ ଗଢଣ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ସଂରଚନା, କାରଣ ଏକ ସୀମିତ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂରଚନା ଅଛି ଯାହା ଉପଧାରାର ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ମଧ୍ୟ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇପାରେ ।

ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଏହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତିତ ସେମାନେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ "ସଂରଚନା" ଶବ୍ଦକୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରାକୃତିକ କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଏପରି କିଛି ଯାହା ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇଛି । ଯଦି ଆଇନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନ୍ୟ କିଛି ଅର୍ଥ ଦେବାକୁ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ, ତେବେ ସେହି ଅର୍ଥକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ

[1] (1892) 1 Q.B. 217.
[2] (1915) 1 K.B. 167 at 722.

1962
ବମ୍ବେ ରାଜ୍ୟ
ବନାମ
ସର୍ଦ୍ଦାର ଭେଙ୍କଟ ରାଓ
କ୍ରିଷ୍ଣା ରାଓ ଗୁଜର
—
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି, ମୁଧୋଲକର

କରାଯିବ । ଶେଷରେ ସେ ସାମୁଏଲ୍ ସ୍ମଲ୍ ବନାମ ପାର୍କୱେ ଅଟୋ ସପ୍ଲାଏଜ୍[3] ର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡ଼ିକ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା :

> 'କୋଠା' ଶବ୍ଦଟି ଏହାର ସାଧାରଣ ଅର୍ଥରେ ଏକ ସଂରଚନା କିମ୍ବା ପ୍ରାସଦକୁ ବୁଝାଇଥାଏ ଯେଉଁଥିରେ ଏହାର କାନ୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସ୍ଥାନ ରହିଥାଏ ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ ଏକ ଛାତ ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ହୋଇଥାଏ, ଯେପରିକି ଏକ ଘର, ଏକ ଚର୍ଚ୍ଚ, ଏକ ଦୋକାନ, ଏକ ଶସ୍ୟାଗାର କିମ୍ବା ଏକ ଛପର ଘର ।'
>
> 'କୋଠା' ଶବ୍ଦଟି ଭୂମିରେ ନିର୍ମିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରକାରର ନିର୍ମାଣକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିପାରିବ ନାହିଁ, ଯେପରିକି ବାଡ଼, ଫାଟକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମାନ ସଂରଚନାଗୁଡିକ । ଏହାର ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥରେ ଦେଖିଲେ, ଏହାର ଅର୍ଥ କେବଳ ଏକ ନିର୍ମାଣ ଯାହା ବାସସ୍ଥାନ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ଦଖଲ ପାଇଁ କିମ୍ବା ବ୍ୟାପାର, ଉତ୍ପାଦନ, ଅଳଂକୃତ କିମ୍ବା ବ୍ୟବହାରର କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏକ ଗଢଣ କିମ୍ବା ପ୍ରସାଦ ଗଠନ ହୋଇପାରେ, ଯେପରିକି ଏକ ଘର, ଏକ ଭଣ୍ଡାର, ଏକ ଚର୍ଚ୍ଚ, ଏକ ଛାଉଣୀ......

ଏହି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣଗୁଡିକ ଅଧିନିୟମର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ବିଚାର କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଯାହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଉଥିଲା ଏବଂ ଯେଉଁ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସେଗୁଡିକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡିଥିଲା ଯେ ପେଟ୍ରୋଲ ପମ୍ପ ନିର୍ମାଣ ଏବଂ ଭୂତଳ ପେଟ୍ରୋଲ ଟାଙ୍କି ଓ ମାଟିରେ କଂକ୍ରିଟ୍ ପାର୍ଶ୍ୱ ଥିବା ଗାତ ନିର୍ମାଣ ଏକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଚୁକ୍ତିନାମା ମଧ୍ୟରେ ଅଛି କି ନାହିଁ ଯେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ସଂରଚନା ଏକ ରାସ୍ତାର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୂରତା ମଧ୍ୟରେ ନିର୍ମାଣ କିମ୍ବା ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରାଯିବ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ସଂରଚନାଗୁଡ଼ିକୁ ଏହାର ଲୋକପ୍ରିୟ ଅର୍ଥ ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ତେଣୁ ସେହି ମାମଲା ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ ନାହିଁ ।

ଆମ ମତରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଠିକ୍ ଥିଲେ ଯେ, ଅନାବୃତ ଓଟ୍ଟା ଏବଂ ଚାବୁତ୍ରା ମଧ୍ୟ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 5 (a) ରେ ବ୍ୟବହୃତ "ସଂରଚନା" ଶବ୍ଦ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏବଂ ତେଣୁ, ସେଗୁଡିକ ସହିତ ଜଡିତ ଜମି, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ସପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ଶ୍ରୀ ବିନ୍ଦ୍ରା ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସରକାରଙ୍କୁ ଖସଡ଼ା ସଂଖ୍ୟା 61/1 ର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ରଫଳ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ କହିବାରେ ଭୁଲ କରିଥିଲେ କାରଣ ଏହାର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ 12.85 ଏକର ହୋଇଥିବାବେଳେ, ସଂଲଗ୍ନ ଜମି ସମେତ ଗଠନ ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ଜମି 2.85 ଏକରରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ । ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ତ୍ରିକମଦାସ ଏହି ସତ୍ୟକୁ ସହଜରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଏବଂ କହିଥିଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ଅବହେଳାଗତ ସାମାନ୍ୟ ଭ୍ରମ ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଉତ୍ତରଦାତା କେବଳ 2.85 ଏକର ଜମି ଚାହାଁନ୍ତି ଏବଂ ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ କିଛି ନୁହେଁ । ଶ୍ରୀ ବିନ୍ଦ୍ରା ସେତେବେଳେ କହିଥିଲେ ଯେ ଜମିର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଠିକ୍ ହେବ

---

[3] 49 A.I. R. 1361 at 1363.

ନାହିଁ ଏବଂ ଏହି ବିଭିନ୍ନ ଢାଞ୍ଚାଗୁଡ଼ିକୁ ପୃଥକ କରୁଥିବା ଗଢଣ ସଂରଚନା ଏବଂ ରାସ୍ତା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ସଠିକ୍ କ୍ଷେତ୍ର ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ରାଜସ୍ୱ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଉପରେ ଛାଡି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ । ଆମେ ତାଙ୍କ ସହ ସହମତ । ଖସରା ସଂଖ୍ୟା 61/1 ମଧ୍ୟରୁ ସଂରଚନା ଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛାଦିତ ସମଗ୍ର ଜମି ଏବଂ ସେହି ସଂରଚନାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଜଡିତ ଜମି ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିବାକୁ ସରକାରଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ । ସେହି ଜମିର କ୍ଷେତ୍ରଫଳ କେତେ ହେବ ତାହା ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମୟରେ ସ୍ଥିର କରାଯିବାର ବିଷୟ । ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହିତ ଆମେ ଖର୍ଚ୍ଚ ସହିତ ଅପିଲକୁ ଖାରଜ କରୁଛୁ ।

ଅପିଲଟି ଖାରଜ ହେଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ରଶ୍ମିତା ମୁର୍ମୁ ,
ଅନୁବାଦିକା,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ , କଟକ ।